

Výskumný ústav ekonomiky poľnohospodárstva a potravinárstva
BRATISLAVA

Ing. Zdeno Štulrajter

**Spoločná poľnohospodárska politika EÚ
–monitoring informácií, zmien, právnych predpisov–**

Štúdia č. 2/HDAP/2009

*spracovaná v rámci úlohy „Zdokonaľovanie nástrojov hodnotenia dopadov agrárnych
politík a tvorby opatrení podporujúcich rozvoj slovenského poľnohospodárstva“*

Bratislava, február 2009

*Lektoroval: Ing. Marian Božík, PhD.
Schválila: Ing. Andrea Palacková*

Text neprešiel jazykovou korektúrou a za odbornosť zodpovedá autor.

**© VÚEPP Bratislava
Všetky práva vyhradené**

1. Legislatívne zmeny po "Health Check" Spoločnej poľnohospodárskej politiky

V tlačovom vyhlásení Rada Európskej Únie č. 5471/09 na svojom 2918. zasadaní 19.1.2009 prijala bez diskusie legislatívny balíček vyplývajúci z Health Checku („kontrola zdravotného stavu SPP“ prebehla 20. novembra 2008) reformy Spoločnej poľnohospodárskej politiky EÚ. Zmeny majú prispieť k zjednodušeniu schémy jednotnej platby na farmu (SFP) a zlepšiť jej efektívnosť a prostredníctvom II. piliera SPP efektívnejšie riešiť problematiku klimatických zmien, obnoviteľných druhov energie, vodnej politiky a zachovania biodiverzity.

Najdôležitejšie zmeny vyplývajúce z tohto legislatívneho balíčka je možné zhrnúť nasledovne:

A) Oblasť farmárskych platieb:

Modulácia

a) povinná modulácia, teda presun percentuálnej časti z I. piliera do II. piliera

Pre krajiny EÚ-15 bolo schválené, že k súčasným 5% ročne (platným od roku 2007) pribudnú ďalšie 2% v roku 2010 a ďalšie 1% každý nasledujúci rok až do roku 2013, kedy dosiahnu celkovo 10%.

Pre NČŠ bude platiť povinná modulácia v roku, keď výška priamych platieb bude aspoň na rovnakej úrovni ako je výška v EÚ-15.

2009 (rozpočtový rok 2010) +2%, t.j. 5 + 2 = 7% celkovo

2010 (rozpočtový rok 2011) +1%, t.j. 5 + 3 = 8% celkovo

2011 (rozpočtový rok 2012) +1%, t.j. 5 + 4 = 9% celkovo

2012 (rozpočtový rok 2013) +1%, t.j. 5 + 5 = 10% celkovo

b) dodatočná modulácia

Zavádza sa dodatočná modulácia **vo výške 4%** od roku 2009 (rozpočtový rok 2010) pre platby, ktoré **presahujú 300 000 EUR**, teda presadilo sa zavedenie znižovania priamych platieb pre veľkých príjemcov.

2009 (rozpočtový rok 2010) +2%, t.j. 5 + 2 + 4 = 11% celkovo

2010 (rozpočtový rok 2011) +1%, t.j. 5 + 3 + 4 = 12% celkovo

2011 (rozpočtový rok 2012) +1%, t.j. 5 + 4 + 4 = 13% celkovo

2012 (rozpočtový rok 2013) +1%, t.j. 5 + 5 + 4 = 14% celkovo

c) prvých 5 000 EUR priamych platieb

Modulácia sa netýka prvých 5 000 EUR priamych platieb v danom roku (zostáva v platnosti)

Cross-compliance

Zoznam environmentálnych, zdravotných a požiadaviek a požiadaviek blahobytu zvierat, ktorých splnenie je podmienkou pre vyplatenie plnej výšky priamych platieb, bol doplnený tak, aby lepšie zohľadňoval farmársku prax. Posilnené boli štandardy pre udržiavanie pôdy v dobrom stave. Bol vytýčený zámer naďalej pracovať na zjednodušení požiadaviek vyplývajúcich pre beneficiary zo súboru cross-compliance.

Minimálne hranice platieb

S cieľom znížiť administratívne náklady, priame platby budú podliehať minimálnym hraniciam pre ich vyplatenie – buď minimálna výška platby na farmu bude aspoň 100 EUR alebo oprávnená plocha bude aspoň 1 hektár. Zároveň však boli schválené viaceré výnimky (napr. Maďarsku bola ponechaná voľnosť v stanovovaní týchto hraníc od 200 EUR po 0,3 ha).

Aby sa zvýšila flexibilita rozdeľovania (hlavne čo sa týka ich cielenosti) boli prijaté nové pravidlá, ktoré majú členským štátom pomôcť prispôsobiť sumy priamych platieb v ich teritóriu a zmeniť základ rozdeľovania platieb - z historického (historical basis) na regionálny základ (regional basis).

Odpojenie platieb (decoupling)

Väčšina priamych platieb bude odpojená od produkcie v rokoch 2010 – 2012 a zahrnutá do jednotnej platby na farmu (SFP) nasledovne:

- Plodiny na ornej pôde, tvrdá pšenica (durum), olivy a chmeľ – **1. január 2010**
- Niektoré platby na ovce, kozy, hovädzie a teľacie mäso – **1. január 2010**

- Ostatné platby na hovädzie a teľacie mäso (okrem dojčiacich kráv) ryža, orechy, osivá, proteínové plodiny, škrobové zemiaky – najneskôr **1. január 2012**
- Spracovanie sušených krmív – **1. apríl 2012**
- Spracovanie škrobových zemiakov, ľanu a konope – **1. júl 2012**

K implementácii Health Check vydá EK správu v decembri 2012 s osobitným dôrazom na odpájanie platieb.

Článok 68 ("Article 68 support")

Členským štátom bude umožnené použiť do 10% ich národných stropných hraníc pre priame platby na cieľnú podporu farmárov v jasne definovaných prípadoch. Jedná sa najmä o prípady hospodárenia podporujúceho ochranu životného prostredia, zlepšujúceho kvalitu poľnohospodárskych produktov a ich marketing alebo zvyšovanie úrovne blahobytu zvierat. Tieto prostriedky sa môžu použiť aj pre špecifické prípady znevýhodnenia pri hovädzine, teľacom, ovčom a kozom mäse, mlieku, ryži v ekonomicky alebo environmentálne citlivých oblastiach. Takto poskytovaná pomoc je viazaná na niektoré podmienky, predovšetkým na vylúčenie nárastu sumy viazaných podpôr.

Ďalšou formou použitia týchto prostriedkov môže byť dodatočná finančná pomoc pri plodinách na ornej pôde, zvieratách a poistnom v prípade nepriaznivých klimatických podmienok, chorobách zvierat apod.

SAPS

NČŠ, ktoré zatiaľ neaplikovali jednotnú platbu na farmu (SFP) môžu naďalej využívať SAPS (single area payment scheme) až do roku 2013.

Dodatočné financovanie farmárov z EÚ-12

Celkovo 90 mil. EUR budú mať k dispozícii štáty EÚ-12, aby sa im umožnilo využívať Článok 68. Uvedené zdroje pochádzajú zo zrušenej energetickej prémie.

B) Oblasť trhových opatrení:

Set-aside

Povinnosť uplatňovať set-aside (nechať pôdu ležať úhorom) bola zrušená.

Mliečne kvóty

Mliečne kvóty boli zvýšené o 1% ročne od 2009 – 2013. Cieľom opatrenia je postupná

príprava na úplné zrušenie kvót v roku 2015. Jediné Taliansko bude mať zvýšenie o 5% .

Intervencie

Intervenčný mechanizmus sa ako nástroj riadenia trhu bude uplatňovať pri tvrdej pšenici, ryži, jačmeni a ciroku aj naďalej, avšak s nulovými stropnými hodnotami, tak ako to platí pri intervenciách pri kukurici. Pri mäkkej pšenici je stanovená nová stropná hodnota (pri jej prekročení sa intervencuje formou tendra). Pre maslo a sušené mlieko platia zjednodušené opatrenia.

Pre ľan a konope sú stanovené nové sumy pomoci do úplného odpojenia platieb v roku 2012.

Reštrukturalizácia tabakového sektora bude podporovaná fondov vidieckeho rozvoja.

C) Oblasť rozvoja vidieka:

Spolufinancovanie

Dodatočné finančné prostriedky vygenerované moduláciou by mali členské štáty využiť pri riešení problémov (New Challenges) a) klimatických zmien, b) obnoviteľnej energie, c) vodných zdrojov d) biodiverzity. K nim pribudlo e) financovanie inovácií a f) pomoc pri reštrukturalizácii mliekárenského sektora. Spolufinancovanie pri čerpaní týchto prostriedkov sa stanovila na **75%**.

Investičné limity pre mladých farmárov

Investičný limit 55 000 € pre mladých farmárov bol zvýšený na 70 000 € (modifikácia článku 22(2) Annex of 1698/2005.

Súvisiace nové legislatívne predpisy:

- Nariadenie Rady EÚ **73/2009** ustanovujúce spoločné pravidlá pre schémy priamej pomoci pre farmárov v rámci spoločnej poľnohospodárskej politiky a zriaďujúce určité podporné schémy pre farmárov, ktoré dopĺňa Nariadenia EC 1290/2005, EC 247/2006 a EC 378/2007 a ruší Nariadenie EC 1782/2003
- Nariadenie Rady EÚ **72/2009** o zmenách spoločnej poľnohospodárskej politiky, ktoré dopĺňa Nariadenia EC 247/2006, EC 320/2006, 1405/2006, 1234/2007, 3/2008 a EC 479/2008 a ruší Nariadenia

EEC 1883/78, EEC 1254/89, EEC 2247/89, EEC 2055/93, EC 1868/94, EC 2596/97, EC 1182/2005 a EC 315/2007

- Nariadenie Rady EÚ **74/2009**, ktoré dopĺňa Nariadenie EC 1698/2005 o podpore vidieckeho rozvoja z Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre vidiecky rozvoj (EAFRD)
- Rozhodnutie Rady EÚ (**2009/61/EC**), ktorým sa dopĺňa Rozhodnutie 2006/144/EC o strategických cieľoch Spoločenstva pre vidiecky rozvoj (programové obdobie 2007 – 2013)

Uvedené právne predpisy boli schválené 19.1.2009 Radou EÚ a oficiálne zverejnené 31.1.2009.

Zdroje:

1. 5471/09 PRESS RELEASE, 2918th meeting of the Council Agriculture and Fisheries, Brussels, 19 January 2009

2. <http://eur-lex.europa.eu/JOHtml.do?uri=OJ:L:2009:030:SOM:EN:HTML>

3. http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/doc/pressdata/en/agricult/105388.pdf

2. Priority českého predsedníctva

Česká republika ako predsednícka krajina EÚ predstavila 4 priority v poľnohospodárskej politike do júna 2009. Sú nimi:

1. Reforma SPP a budúca forma priamych platieb

Politicky najcitlivejšou témou bude istotne snaha ČR podnietiť diskusiu o hľadaní nástrojov budúcej SPP, ktoré by viedli k efektívnejšiemu využívaniu finančných zdrojov. Tieto diskusie nadväzujú na prebiehajúce debaty o rozpočte EÚ. ČR bude pravdepodobne argumentovať v prospech väčšej vyrovnanosti vo výškach priamych platieb medzi členskými krajinami a väčšiu konzistenciu v metódach úhrad, pravdepodobne bude navrhovať zredukovanie v súčasnosti existujúcich platobných modelov. ČR bude mať pravdepodobne záujem na postupnej redukcii podielu SPP na rozpočte EÚ a väčšom transfere prostriedkov z I. piliera do II. piliera v prospech vidieckych oblastí. Nakoľko ČR uvítala možnosť ponechania SAPS do roku 2013, bude sa snažiť o presadenie podobného

modelu ako formy priamych platieb aj po roku 2013. Diskusia na úrovni ministrov poľnohospodárstiev prebehne v Brne od 31.5. do 2.6.

2. Politika kvality poľnohospodárskych produktov a potravín

Predsedníctvo ČR si dalo za cieľ klásť dôraz na ďalší vývoj v systémoch ochranných známkach (Protected Designation of Origin) a geografických označeniach (Protected Geographical Indications) a znižovaní administratívnych nákladov na ne. Tejto téme sa bude venovať konferencia v Prahe 12.3. – 13.3.

3. Zjednodušenie Spoločnej poľnohospodárskej politiky

ČR má záujem nastoliť opäť otázku zjednodušenia SPP, ktorá je súčasťou tzv. „CAP Simplification Action Plan“ z roku 2005 s cieľom znížiť regulačnú a administratívnu záťaž. EK pripravuje k tejto téme správu A Simplified CAP for Europe – A Success for All, ktorá sa má prejednávať v marci a apríli.

4. Rozvoj vidieka a delimitácia LFA (znevýhodnených oblastí)

V oblasti vidieckeho rozvoja sa ČR bude snažiť o vyváženosť smerujúcu k podpore zamestnanosti a podnikania s dôrazom na vytváranie podmienok pre usadzovanie sa mladých ľudí na vidieku, rozvoj vzdelania, výskumu a diverzifikácie do nepoľnohospodárskych aktivít, teda o zlepšenie životných podmienok na vidieku. Súčasťou tejto priority je aj budovanie technickej infraštruktúry pre obnoviteľné zdroje energií.

ČR bude klásť dôraz aj na problematiku novej delimitácie LFA (znevýhodnených oblastí), kde už dlhšie presadzuje delimitáciu na základe biofyzikálnych kritérií (klimatických a pôdnych). ČR zároveň presadzuje určitú flexibilitu pokiaľ sa týka limitov navrhovaných kritérií tak, aby odražali národné rozdiely.

Zdroje:

1. www.eu2009.cz

2. <http://cap2020.ieep.eu/2009/1/27/czech-presidency-to-reform-lfa-and-decide-the-future-of-the-cap?s=2&selected=archive&y=2009&m=1>

3. www.agra-net.com

3. Rozpočtový tlak na SPP

Po záveroch Health Checku sa zdá, že strednodobá budúcnosť SPP bude silne ovplyvňovaná diskusiami o rozpočte EÚ a naďalej budú pretrvávajúť dohady o nákladoch na dotovanie poľnohospodárov. Na základe externej štúdie Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis vydané s podporou EK, DG for Budget, ktorá do značnej miery spochybňuje „Európsku pridanú hodnotu“ súčasných dotácií a vyvodzuje záver, že SPP by mohla byť financovaná z národných rozpočtov členských krajín, komisárka pre rozpočet EÚ Dalia Grybauskaitė povedala, že budú veľké politické tlaky na EÚ, aby koncentrovala výdaje po roku 2013 do oblastí, ktoré prispievajú kde sa bude vytvárať pridaná hodnota na úrovni celej EÚ, napr. Spoločná energetická politika alebo klimatické zmeny. Prvý pilier SPP označila za najviac nákladnú časť výdavkov rozpočtu EÚ, ktorý sa po každej reforme SPP stával finančne náročnejším a menej efektívnym. Položila tiež otázku, či poľnohospodárstvo je ešte záležitosťou „spoločnej politiky“, keďže v čase keď vznikala SPP, bola obranou proti nedostatku potravín, ale dnes EÚ bojuje s nadprodukciami a cenovými krízami poľnohospodárskych výrobkov. Komisárka kritizovala aj príliš voľný postoj k financovaniu mnohých EÚ projektov, kde sa prejavuje slabá kontrola a finančnej a celkovej efektívnosti.

Zdroj:
<http://caphealthcheck.eu/budget-pressure-on-cap/>

4. Jednotná sadzba SPS

Súčasťou novembrového Health Checku bol predbežný záväzok ministrov poľnohospodárstiev členských krajín pokračovať v diskusiách o možnej harmonizácii dotačnej schémy Single Farm Payment.

EK vo svojej štúdii identifikovala 3 možné alternatívy, ktoré by mohli prispieť k väčšej štandardizácii SFP a to: a) prijatie jednotnej sadzby (flat-rate) s rovnakými sadzbami na hektár vo všetkých členských štátoch, b) prijatie jednotnej sadzby (flat-rate) s rovnakými sadzbami na hektár v rámci členského štátu (t.j. na národnej úrovni) c) prijatie univerzálnej jednotnej sadzby s rovnakými platbami pripadajúcimi na oprávnenú platbu (entitlement) bez akejkoľvek väzby na rozlohu pôdy. Zdá sa,

že práve tretia alternatíva by mohla viesť k spravodlivejšiemu systému, pretože prvé dve alternatívy neodstraňujú najdôležitejší problém, totiž, že najväčší poberatelia dotácií nimi zostanú aj naďalej, keďže dotačné platby sú určené na hektár pôdy. Čím viac hektárov má beneficiant, tým väčšie platby obdrží a tento fakt významnejšie neovplyvní to, či je použitý ako základ historický alebo regionálny systém. Podľa Beatriz Velazquez, tretia alternatíva môže napomôcť redistribúcii dotácií medzi farmy rôznej veľkosti (počíta sa s kombináciou platby na hektár a príjmu v pomere k AWU (annual working unit), ktoré by mali pri väčších farmách klesať a pri menších rásť). Zdá sa, že táto alternatíva by nemala negatívny dopad na ceny pôdy a mohla zmierniť nežiaduce dôsledky súčasného rozdeľovania dotácií, ktoré zvýhodňuje vlastníkov pôdy a viesť k rovnomernejšiemu rozdeľovaniu platieb medzi poľnohospodármi. Táto schéma by bola založená na súčasných platobných nárokoch (entitlements), kedy by sa vydelená celková hodnota platobných nárokov počtom existujúcich platobných nárokov.

Presadenie prvej alternatívy by znamenalo zmeny v úrovni platieb na farmu, ale neodstránilo by nerovnosť dotácií medzi farmami členských krajín z už spomínaného dôvodu, že distribúcia dotácií má priamy súvis s distribúciou pôdy.

Druhá alternatíva spočívajúca v jednotnej platbe v danom členskom štáte (t.j. na národnej úrovni) by sa mohla javiť ako krok späť smerom k SAPS, ktoré využívajú NČŠ (t.j. ročný rozpočet na priame dotácie sa vydelená hektárovou plochou oprávnenej pôdy). V odborných kruhoch sú SAPS uznávané ako prechodná forma riešenia, ale dlhodobo pôsobia skôr kontraproduktívne v zmysle odviazanosti platieb. Nie sú založené na oprávnených platbách (entitlements), samozrejme nehovoriac o tom, že takéto platby sú viac v prospech vlastníkov pôdy ako poľnohospodárov (napr. vo Francúzsku, Nemecku a Belgicku je až 60% pôdy obrábanej nie vlastníckmi, ale nájomcami). Tento systém by mal zároveň potenciál negatívne pôsobiť na ceny pôdy v EÚ.

Uvedené alternatívy budú narážať na politickú opozíciu niektorých krajín. Posun smerom k rovnakým platbám na hektár vo všetkých členských krajinách by znamenal veľmi významné prerozdelenie balíka dotácií. Napr. NČŠ, Španielsko a Portugalsko by získali, zatiaľ čo Nemecko, Dánsko, Holandsko, Francúzsko a Belgicko by stratili. Mohlo by dôjsť

k rozporom a narušeniu terajšej Finančnej perspektívy. V súlade s výsledkami Health Check sa dá povedať, že je malá podpora u väčšiny členských štátov pre zavedenie rovnakých sadzieb v celej EÚ. Panuje však názor, že aspoň postupné odviazanie prispeje k väčšej harmonizácii celého systému.

Zdroj:

http://www.agra-net.com/portal/home.jsp?pagetitle=showstory&article_id=1230892986611&pubId=ag002

5. Mariann Fischer Boel o vzťahu cien a SPP

Mariann Fischer Boel vo svojom prejave 27.1. v Bruseli na tému „Ceny potravín a SPP“ predstavila svoj názor na vzájomný vzťah medzi nárastom cien potravín a Spoločnou poľnohospodárskou politikou. Poukázala na to, že pred rokom sa hovorilo o „novej ére“ v cenách potravín, o tom, že nízke ceny sú minulosťou a že produkcia biopalív je na úkor potravín. Momentálne však ceny u mnohých produktov a potravín klesli (napr. sušené mlieko sa predávalo v roku 2007 za 3500 EUR a dnes stojí polovicu, pšenica stála 260 EUR/t a dnes stojí 135 EUR). Poukazuje na to, že vina za cenový rast sa pripisovala biopalívam neoprávnené, pretože politika EÚ v oblasti biopalív sa nezmenila, a to ani v USA a iných produkčných regiónoch. Preto ju to utvrdzuje v názore, že nastavená politika v oblasti biopalív je správna z ekonomických ako aj environmentálnych dôvodov. Bez biopalív nie je možné dosiahnuť 10% spotreby obnoviteľnej energie v roku 2020. Rámec na dosiahnutie tohto cieľa je stanovený v Renewable Energy Directive, na ktorom sa dohodla Rada aj Európsky parlament. Za nárastom cien vidí komisárka nasledovné dôvody:

- zlé počasie, ktoré zasiahlo kľúčové producentské oblasti po celom svete
- dopyt stabilne stúpá v rozvojových krajinách s veľkým počtom obyvateľov, kde rástla spotreba mäsa a mlieka, avšak výnosovosť sa spomaľovala
- nárast cien ropy prispel k cenovým rastom zvýšením nákladov
- exportné obmedzenia znervózneli trhy a vytlačili ceny nahor
- špekulácie investičných fondov na komoditných burzách s futures kontraktami

Mariann Fischer Boel predpokladá, že ceny v najbližších rokoch budú oscilovať okolo nedávnych maxím (nie historických), ale budú predať len vyššie. Zdôrazňuje, že Spoločná poľnohospodárska politika nie je na vine a nemôže tieto problémy zásadne ovplyvniť, je to podľa nej záležitosť konkurencie. Nie je záujem riešiť podobné cenové krízy tvrdými trhovými opatreniami a podporami cien, lebo týmto prístupom by sa vrátili problémy s konkurencieschopnosťou, trhovou rovnováhou, obchodnými vzťahmi a životným prostredím. Naopak SPP ponúkla riešenie týchto problémov a stojí na základoch odviazanosti platieb od produkcie. Komisárka sa vracia aj k záverom Health Check-u, ktoré sú podľa nej odpoveďou na nestabilné ceny z týchto dôvodov:

- Health Check dáva farmárom väčšiu slobodu reagovať na cenové pohyby prostredníctvom odviazania platieb a odstránením prekážok v produkcii (napr. zvyšovaním mliečnych kvôt, zrušením set-aside)
- Doladovaním mechanizmu intervencií, aby pôsobili ako účinná záchranná sieť
- Pomoc farmárom pri prispôsobovaní sa klimatickým zmenám

Bezpečnosť a ceny potravín sú globálnou záležitosťou. Riešenie môže poskytnúť finančná pomoc farmárom v chudobnejších krajinách, investovanie do poľnohospodárskeho výskumu, technológií a budovanie multilaterálneho obchodného rámca, ktorý bude stimulovať produkciu v chudobnejších krajinách uzavrela Mariann Fischer Boel.

Zdroje:

1. <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=SPEECH/09/25&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en>
2. Mariann Fischer Boel, *Food prices in Europe: what the CAP can and can't do*, Konrad Adenauer Stiftung, Brussels, 27 January 2009

6. Stanovisko Výboru pre poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka pre Rozpočtový výbor EÚ

Stanovisko k prieskumu finančného rámca na období 2007–2013 v polovici obdobia (2008/2055(INI)) bolo schválené 20.1.2009. Výbor pre poľnohospodárstvo v ňom vyzýva Rozpočtový výbor, aby do svojho návrhu

uznesení začlenil 19 navrhovaných doplnkov. Medzi najdôležitejšie doplnky z pohľadu SPP, ktoré výbor navrhuje, patria nasledovné:

1. poľnohospodárska politika je v Európskej únii politikou, ktorá je najviac upravenou právom Spoločenstva, čo znamená, že výdaje v tejto oblasti relatívne klesajú, je na poľnohospodárstvo *vynakladané významné percento celkového rozpočtu EÚ*
2. stropy pre spoločnú poľnohospodársku politiku sú stanovené až do roku 2013 a že väčšina členských štátov podmienila prijatie reformy SPP v roku 2003 a následnej kontroly stavu v roku 2008 tým, že rozpočet na poľnohospodárstvo do roku 2013 bude spoľahlivý, pretože v poľnohospodárstve má dlhodobé plánovanie kľúčový význam;
3. výbor ľutuje, že v rámci kontroly stavu spoločnej poľnohospodárskej politiky prideliť členské štáty vysoké percento na moduláciu, a žiada, aby EK pri revízii finančného rámca navrhla, aby boli Fondu rozvoje vidieka poskytnuté nové prostriedky, ktoré umožnia naplniť potreby tohoto druhého piliera SPP;
4. výbor varuje, že rezerva, ktorou sa poľnohospodársky rozpočet v súčasnej chvíli vyznačuje, môže byť iba dočasná, lebo postupné začleňovanie nových členských štátov EÚ, nestabilita poľnohospodárskych trhov, ohrozenie zdravotného stavu zvierat a rastlín, najnovšie odvetvové alebo horizontálne reformy alebo ďalšie opatrenia na podporu určitých skupín obyvateľstva prijaté v rámci SPP budú klásť zvýšené požiadavky na rozpočet, následkom čoho táto rezerva ku konci programového obdobia pravdepodobne zanikne; výbor preto zdôrazňuje, že existujúca rezerva by nemala byť štrukturálne využitá;
5. poukazuje na to, že ciele SPP zostávajú podľa Lisabonské zmluvy nezmenené: zvýšiť produktivitu poľnohospodárstva, zaistiť dobrú životnú úroveň poľnohospodárov, stabilizovať trhy a zaistiť plynulé zásobovanie a dodávky spotrebiteľom za rozumné ceny; konštatuje však, že poľnohospodárstvo získalo s ohľadom na postupné reformy SPP a ďalších politik EÚ nové poslanie,

pokiaľ ide o kvalitu výrobkov, ochranu životného prostredia, boj proti klimatickým zmenám, zdravie spotrebiteľov alebo územné plánovanie, a že tieto poslania prinesú zmenu spôsobu výroby a môžu spôsobiť zníženie produktivity; výbor zdôrazňuje, že ciele stanovené v stratégii udržateľného rozvoja EÚ je nutné zohľadniť aj v poľnohospodárskej politike EÚ;

6. výbor varuje pred nebezpečenstvom, ktoré by mohlo vzniknúť, pokiaľ by sa zaviedlo spolufinancovanie I. piliera, lebo ak by jeden z národných parlamentov nebol ochotný uvoľniť prostriedky pre vnútroštátne financovanie, nebolo by s najväčšou pravdepodobnosťou možné zaistiť záväznú povahu tohoto spolufinancovania, čím by bolo narušené aj fungovanie SPP
7. výbor kladie dôraz na zníženie miery byrokracie a na obmedzenie obmedzení regulačných administratívnych predpisov na prijateľnú mieru
8. výbor je presvedčený, že pre rámec po roku 2013 je za účelom ďalšieho rozvoja SPP potrebné definovať politické opatrenia a ich konkrétne ciele a až potom prideliť nevyhnutné rozpočtové prostriedky;
9. výbor zásadne nesúhlasí s prevodom poľnohospodárskych politik na vnútroštátnu úroveň, zároveň sa však domnieva, že je nutné zaistiť priestor pre formovanie regionálnej poľnohospodárskej politiky členskými štátmi a regiónmi. Výbor zdôrazňuje, že spoločná povaha SPP bráni narušovaniu hospodárskej súťaže na vnútornom trhu a vytvára úspory pre európskych daňových poplatníkov;
10. je presvedčený, že, čo sa týka ďalšieho rozvoja SPP, najprv sa musia definovať politické opatrenia a konkrétne ciele týkajúce sa rámca na obdobie po roku 2013 a až potom možno vyčleniť potrebné rozpočtové prostriedky;

Stanovisko výboru bolo schválené väčšinou členov, jeden sa zdržal a jeden bol proti.

Zdroj:

<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+COMPARL+PE>

7. Dodatočná pomoc sektoru mlieka

EK sa rozhodla pripraviť návrh dodatočnej pomoci pre trh s mliekom a mliečnymi výrobkami. Ceny týchto komodít na trhoch EÚ prudko klesali v dôsledku zvýšenia ponuky na svetovom trhu a zníženia dopytu na vnútornom trhu EÚ a trhové ceny mliečnych výrobkov sa znížili až na intervenčnú úroveň. Mariann Fischerová Boelová navrhla nové opatrenia na podporu trhu. Koncom januára má Komisia znovu zaviesť vývozné náhrady za maslo, syr, plnotučné a odstredené sušené mlieko. Keď sa v marci začne maslo a odstredené sušené mlieko intervenčne nakupovať, Komisia sa zaväzuje, že v prípade potreby nakúpi viac ako vopred stanovené množstvo prostredníctvom bežných verejných súťaží. „Zmeny v rámci Health Checku SPP poskytnú sektoru mliekárstva výrazné oživenie. Treba však spraviť niečo hneď, pretože opatrenia Health Checku sa budú uplatňovať až od budúcej sezóny“ – povedala komisárka.

Pokiaľ ide o intervenciu, nákup masla a sušeného odstredného mlieka, ktorý sa bude vzťahovať na výrobky vyrobené od februára, bude pokračovať od 1. marca až do konca augusta. Prvých 30 000 ton masla a 109 000 ton sušeného odstredného mlieka sa nakúpi za vopred určenú cenu (intervenčnú cenu). Očakáva sa, že toto množstvo bude rýchlo vyčerpané a že v dôsledku toho bude potrebné podporiť trh aj pri väčšom množstve. Podľa rozhodnutia v rámci kontroly zdravotného stavu SPP možno ďalšie množstvá akceptovať s cenami stanovenými prostredníctvom verejnej súťaže uskutočňovanej každé dva týždne. Komisárka Fischerová Boelová požiadala útvary Európskej komisie, aby pripravili návrh rozhodnutia, ktorý bude predložený riadiacemu výboru s cieľom poskytnúť takúto možnosť v prípade, ak sa dosiahne hranica 30 000 ton masla a 109 000 ton sušeného odstredného mlieka, aby sa zabránilo akémukoľvek pozastaveniu intervencie v tomto období znížených cien.

Zdroj:

<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/09/57&format=HTML&aged=0&language=SK&guiLanguage=en>

1. Ďalšia úprava legislatívy SPP

EK vypustila z legislatívy 240 predpisov, ktoré boli prijaté pred rokom 2007. Od roku 1950 narastal počet právnych predpisov bez stanovenej doby platnosti a formálne zostávali súčasťou legislatívy, hoci ich právne efekty sa už skončili. Jedná sa zvyčajne o rôzne dočasné opatrenia, prechodné opatrenia v súvislosti s prístupovým procesom NČŠ apod., ktoré sa týkajú obilovín, ovocia, zeleniny, banánov, vína, mlieka, hovädziny, teľaciny, ryže, olejov, tukov, cukru a tabaku. EK tak chcela „prečistiť“ legislatívu týkajúcu sa SPP.

Zdroj:

<http://ec.europa.eu/agriculture/newsroom/en/326.htm>

2. Health Check – premárnená príležitosť

Prezident Country Land and Business Association Henry Aubrey-Fletcher zhodnotil výsledky Health Checku ako premárnenú príležitosť vysvetliť úlohu SPP v súčasnom „potravinovo a environmentálne nestabilnom svete“. Kritizoval dosiahnutý kompromis Health check-u najmä preto, lebo neprišlo k podstatnému a predtým EK proklamovanému zjednodušeniu celého systému SPP a tvrdí, že to povedie k ďalším komplikáciám. Veľkú kritiku venoval Článku 68, ktorý podľa neho komplikuje I. pilier a vytvára veľký priestor k opätovnému viazaniu platieb na produkciu a je krokom k menej „spoločnej politike“.

Zdroj:

http://www.cla.org.uk/News_and_Press/News_Archive/Agriculture/CAP_Reform/105559.htm

3. Mariann Fischer Boel o skleníkovom efekte

Mariann Fischer Boel sa v prejave pri príležitosti otvorenia výstavy v Essene 29.1.2009 dotkla problematiky skleníkového efektu. Potvrdila, že EK je pevne odhodlaná dodržať termín pre zníženie emisie skleníkových plynov o 20% do roku 2020 (svoju úlohu bude mať aj nastavenie SPP po roku 2013) a v prípade, ak by

sa teoreticky podarilo dosiahnuť medzinárodnú dohodu o globálnom otepľovaní tak až o 30%.

Zdroj:

<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=SPEECH/09/29&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en>

4. EK bude žiadať 530 mil. EUR od členských štátov

EK bude žiadať vrátenie celkovo 528,5 mil. EUR spadajúcich do výdavov SPP od členských štátov späť do rozpočtu EÚ. EK prijala toto rozhodnutie z dôvodu nedodržania pravidiel EÚ týkajúcich sa poľnohospodárskych výdavkov. Opatrenie sa bude týkať celkovo 15 krajín, z nich najväčšie sumy pripadajú na:

- Taliansko: 105.5 mil. EUR – za nedostatočné kontroly v sektore olív a 57 mil. EUR za nedodržanie platobných termínov,
- Veľká Británia - 84.7 mil. EUR – nedodržanie platobných termínov,
- Grécko - 83.6 mil. EUR - za nedostatočné kontroly v sektore olív a 67.4 mil. EUR za prekročenie oprávnenej produkcie v sektore bavlny.

Sumy požadovaných úhrad – korekcií nedostatkov od zvyšných 12 krajín sú podstatne nižšie.

5. Sarkozy volá po prísnej stratégii SPP

Prezident Sarkozy prehlásil v týždni od 16. februára, že Francúzsko sa musí zodpovedne pripraviť na ďalšiu reformu Spoločnej poľnohospodárskej politiky EÚ a vypracovať „ofenzívnu stratégiu“. Francúzska vláda podá zároveň návrh zameraný na podporu francúzskeho poľnohospodárstva koncom tohto roka. SPP sa bude revidovať a prehodnocovať spolu s rozpočtom o štyri roky a Francúzsko sa obáva, že ako najväčší beneficent podpora utrpí veľkým znížením priamych platieb v jeho neprospech. Doslova povedal: „Preferujem, aby sme my boli lídrom týchto zmien v novom poľnohospodárskom kontexte, namiesto toho, aby sme pasívne čakali kým udrie katastrofa v roku 2013“. Neposkytol však bližšie detaily, a to ani k plánu Francúzska presadzovať prerozdelenie podpôr, ktoré dostávajú

pestovatelia obilá iným poľnohospodárom ako sú napr. chovatelia oviec. Zdôraznil, že SPP po roku 2013 vyžaduje „obnovené európske preferencie“ spolu so zvýšenou podporou lepšej organizácie ekonomických sektorov, podporou, ktorá bude diferencovaná, aby mohla zabezpečiť udržanie produkčných aktivít v znevýhodnených oblastiach (pastviny a horské oblasti) a väčšou podporou environmentálnych hľadísk.

Zdroje:

1. http://www.agra-net.com/portal/prfview.jsp?pagetitle=shownewsarticle&page=1&art_id=20017620293&pubId=ag002
2. http://www.pouruneautrepac.eu/en/wpcontent/uploads/2009/02/1902_1_avenir_de_l_agriculture-11.pdf

6. Stanovisko ministra Gandaloviča na stretnutí s COPA-COGECA

12. februára minister poľnohospodárstva ČR a prezident Agriculture and Fisheries Council Petr Gandalovič diskutoval s viac ako stovkou zástupcov mimovládnych poľnohospodárskych organizácií celej "Dvadsať sedmičky" združených v COPA-COGECA o súčasných stanoviskách a strategických otázkach európskeho poľnohospodárskeho sektora. COPA-COGECA je združenie asociácií (Committee of Professional Agricultural Organisations a General Confederation of Agricultural Cooperatives) nevládných poľnohospodárskych organizácií EÚ-27.

Gandalovič predstavil priority českého predsedníctva a zdôraznil, že napriek silnejúcim hlasom v prospech väčšej regulácie a zvýšenia intervenčných cien, nemá české predsedníctvo v úmysle spochybňovať ťažko uzavretý kompromis dohody v rámci Health Check a opäť otvárať túto problematiku. K téme budúcnosti priamych platieb po roku 2013 minister povedal, že v zmysle vytvárania porovnateľných podmienok pre poľnohospodárov všetkých 27 štátov EÚ je záujem nedovoliť žiadne protekcionistické riešenia jednotlivých krajín, ale hľadať riešenie pre celú EÚ-27. Minister Gandalovič zdôraznil, že aby bolo možné adekvátne reagovať na výzvy v nasledujúcich rokoch, české predsedníctvo má nasledovné princípy pre ďalšie diskusie o podobe SPP:

- lepšia koordinácia s ostatnými politikami EÚ
- nákladová efektívnosť

- zvýšené využívanie trhových mechanizmov
- zjednodušenie a redukcia „červenej pásy“ (zastaranej legislatívy)
- potreba dlhodobého plánovania
- subsidiarita, viac regionálnych riešení
- ochrana morského životného prostredia a ekosystémov

Zdroje:

1. http://www.zpd.sk/index.php?option=com_content&task=view&id=1167&Itemid=1
2. <http://www.eu2009.cz/en/news-and-documents/speeches-interviews/appearance-of-minister-petr-gandalovic-president-of-the-council-before-the-european-parliament-committee-on-fisberies-on-wednesday-21-january-2009-7036/>
3. <http://www.agris.cz/vyzkum/detail.php?id=162229&iSub=566&PHPSESSID=0eee109a4ce2b7e9edfcdfea477bd832>

7. Nariadenie vlády Slovenskej republiky 42/2009

V zbierke zákonov vyšlo Nariadenie vlády Slovenskej republiky 42/2009 z 9. februára 2009, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 266/2007 Z. z. o podmienkach poskytovania podpory v poľnohospodárstve formou doplnkovej národnej priamej platby na veľké dobyčie jednotky v znení nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 37/2008 Z. z.

Zdroj:

www.zbierka.sk

8. Lepšie celenie podpôr

Organizácie združené v skupine CAP2013 prezentovali priority pre implementáciu záverov Health Check a ďalšiu podobu SPP po roku 2013. Skupina CAP2013 považuje pre ďalšie diskusie za kľúčové otázky odôvodnenia podpôr a ich efektívneho celenia (targeting). Je potrebné predvídať budúce zmeny SPP a adekvátne sa na ne pripravovať už v súčasnosti, k čomu pomôže už implementácia zmien zakotvených v Health Checku. Skupina CAP2013 presadzuje tieto princípy:

- zmena nespravodlivej distribúcie podpôr medzi farmármi posunom smerom k jednotnej sadzbe

- podpora rozširovania pôdy pre organické hospodárenie
- vytvorenie osobitnej politiky pre trávnaté porasty v I. pilieri
- podpora zraniteľných produkčných systémov chovov zvierat
- sprísniť požiadavky Good Agricultural and Environmental Condition v agronomickej praxi
- ochrana prírodných zdrojov a citlivých prírodných oblastí
- čeliť novým výzvam podporou inovatívnych a ekologických poľnohospodárskych a potravinárskych produkčných systémov

Zdroj:

<http://www.pouruneautrepac.eu/en/2009/02/03/better-targeting-of-subsidies-to-gain-legitimacy/>

9. Kritická situácia na trhu s mliekom

Vzhľadom k veľmi vážnej situácii na trhu s mliekom v EÚ minister Becík požiadal Petra Gandaloviča, aby neodkladne zvolal európsku Radu ministrov pre poľnohospodárstvo. predtým prerokoval s eurokomisárkou pre poľnohospodárstvo Mariann Fischel Boelovou otázku okamžitého zrušenia minimálnej prahovej hodnoty plnenia mliečnych kvót. Minimálna kvóta bola totiž v novembri 2008 na Rade ministrov pre poľnohospodárstvo zvýšená zo 70 % na 85 %. Zvyšovanie kvót bolo navrhnuté v období, keď nákupné ceny mlieka pokrývali výrobné náklady, v súčasnosti sa za cenu 18 centov (5,40 Sk) za liter nevyplatí vyrábať mlieko, keďže farmári majú stratu minimálne 0,07 centu (2 Sk). Hrozí likvidácia chovov kráv s trhovou produkciou mlieka. Slovenský minister pôdohospodárstva chce, aby sa stavy dobytky v extenzívnej forme výroby mlieka udržali pri znižovaní dojivosti. Zrušenie percentuálneho plnenia stanovenej minimálnej kvóty pomôže udržať stavy zvierat u jednotlivých chovateľov. o systémové riešenie intervenčného nákupu. Ten by mal byť postavený na úroveň reálnych cien pre spracovateľov a vychádzať by mal z nákladovej ceny s primeranou mierou rentability. Rovnako Stanislav Becík požiadal Petra Gandaloviča o riešenie spustenia vývozných náhrad s podporou dotácie EÚ pre odťaženie nadprodukcie, ktorá vznikla vďaka zvyšovaniu kvót pre jednotlivé členské štáty EÚ. Tá má totiž za následok súčasný.

Minister Becík požiadal opätovne Mariann Fischer Boelovú o riešenie krízy na trhu

s mliekom a zaradenie tejto problematiky do programu zasadania 23.3.2009.

Zdroje:

1. http://www.zpd.sk/index.php?option=com_content&task=view&id=1170&Itemid=1

2. http://213.215.116.181:8000/file/www/portal/sonund_63952.mp3

3. www.land.gov.sk

10. Dôvody prečo je súčasná podoba SPS politicky neudržateľná

Podľa analýzy Jacka Thurstona, experta na poľnohospodárstvo z denníka Guardian je Jednotná platobná schéma (SPS) po roku 2013 ťažko udržateľná. SPS bola zavedená v roku 2005 a z hľadiska finančného rozpočtu sa zdá byť ťažko udržateľná vo svojej dnešnej podobe po roku 2013. Niektoré z dôvodov uviedol autor nasledovne:

Reforma bez konca

Jednotná platobná schéma (SPS) je nasledovníkom kompenzačných platieb zavedených v 90-tych rokoch, ktoré mali farmárom pomáhať adaptovať sa na trhové ceny. Avšak odvtedy stále existujú a do roku 2012 sa vyšplhajú na 40 mld. EUR ročne.

Najviac dostávajú najväčší

85% priamych platieb (SPS) dostáva 17% najväčších beneficietov – najbohatších farmárov a fariem. Naopak najmenší beneficienti prichádzajú o finančné prostriedky, napr. EÚ chce eliminovať platobné nároky (entitlements) menšie ako 250 EUR pričom robí málo pre redukciiu platieb najväčším poberateľom platieb. Jedným z cieľov SPP je udržanie príjmov farmárov, avšak politika je zameraná na udržanie príjmov pre najbohatších, nie najchudobnejších poľnohospodárov.

Priame platby obohacujú majiteľov pôdy, nie pracujúcich farmárov

Stále častejšie je možné pozorovať, že výhody SPP využívajú majitelia pôdy, bez skutočnej produkcie a nie pracujúci farmári. Môže sa to diať dvomi spôsobmi. Buď prenajatím pôdy a ponechaním si priamych platieb alebo zahrnutím hodnoty priamych platieb do prenájmu, ktorý platí nájomca. Zhruba polovica pôdy v EÚ je v prenájme a vlastníctvo pôdy je pomerne koncentrované v rukách nepočitných veľkých vlastníkov.

Nerovnaké zaobchádzanie

Okrem diskriminácie v prospech najväčších fariem, SPP je diskriminačná aj voči niektorým typom fariem. Chovatelia hydiny a ošípaných nedostávajú dotácie, lebo sa nekvalifikovali pre SPS. Naproti tomu je množstvo nepoľnohospodárskych subjektov, ktoré dotácie dostávajú ako napr. železnice, vodohospodári, golfové a jazdecké kluby,

Peniaze za nič

Priame platby SPS sú niekedy zdôvodňované ako platby za environmentálne služby, avšak

existuje iba slabé prepojenie medzi tým aký objem dotácií farmár dostáva a hodnotou environmentálnych služieb, ktoré poskytuje. Často tí z nich, ktorí dostávajú najväčšie dotácie na hektár poskytujú najmenej environmentálnych služieb, pretože najdotovanejšie farmy používajú často najintenzifikovanejšie hospodárenie a používajú tak najviac umelých hnojív a pesticídov.

Zdroj:

<http://caphealthcheck.eu/10-reasons-why-the-single-payment-scheme-is-politically-usustainable/>